

А.О. Борисова, канд. психол. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

А.О. Колесник, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

О.О. Манусenkova, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

СПЕЦИФІЧНІ МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В НЕМОВНИХ ВНЗ

Принципи – це вихідні, засадничі положення, в яких відображаються і узагальнюються найістотніші сторони пізнавальної та практичної діяльності.

Принципи навчання – це вихідні положення, які визначають мету, зміст, методи і організацію навчання і виявляються у взаємозв'язку і взаємозумовленості. Принципи покликані визначати стратегію і тактику навчання англійській мови в кожній точці навчального процесу.

Специфічні методичні принципи визначають специфіку предмета.

Принцип комунікативної спрямованості у навчанні англійської мови є одним із провідних методичних принципів. Навчання іноземної мови має будуватися на залученні студентів в усну (аудіювання, говоріння) і письмову (читання і письмо) комунікацію, тобто спілкування мовою, що вивчається протягом усього курсу.

Принцип комунікативної спрямованості визначає зміст навчання – відбір і організацію лінгвістичного матеріалу, конкретизацію сфер і ситуацій спілкування: які комунікативні вміння необхідні, щоб вступити в спілкування, здійснювати його в усній і письмовій формах, і за допомогою яких засобів можна забезпечувати оволодіння комунікативною функцією мови. Принцип комунікативної спрямованості ставить перед необхідністю відповідної організації навчання, використання різних організаційних форм для здійснення спілкування, включаючи різноманітні ігри, в тому числі рольові ігри. Цей принцип вимагає дотримання умов, що сприяють спілкуванню.

У даний час наука має у своєму розпорядженні певні відомості про механізми мовлення, про те, як відбувається розуміння мови під час усного спілкування, як під час читання, яким чином здійснюється «породження» усного мовного висловлювання, як і які «механізми» працюють під час вираження думки письмово. Встановлено, що для кожного виду мовленнєвої діяльності (аудіювання, говоріння, читання, письмо) характерний свій «набір» дій і навіть своє лексико-граматичне оформлення. Це дозволило сформулювати методичний принцип

диференційованого підходу в навчанні іноземної мови. При цьому диференціація здійснюється як би на різних рівнях узагальнення; проводиться чітке розмежування в навчанні:

1) усному мовленню (аудіювання, говоріння) та письмовому мовленню (читання, письмо);

2) усередині усного мовлення – в навчанні говорінню і аудіювання; всередині говоріння – у навчанні монологічного та діалогічного і, нарешті, в кожній із зазначених вище форм – підготовленої непідготовленою мови;

3) усередині читання – в навчанні читанню вголос і читанню про себе; в навчанні читанню про себе – із загальним охопленням змісту і читанню з повним розумінням;

4) усередині письма – в навчанні графіці й орфографії; письмовому викладу твору.

На кожному із зазначених рівнів вирішуються свої специфічні методичні завдання і використовуються вправи, що відображають «об'єкт засвоєння», і виконання яких сприяє оволодінню студентами необхідними навичками та вміннями.

Облік рідної мови під час викладання іноземної визнається всіма, якщо навчання ведеться не в багатомовній аудиторії. Рідна мова має враховуватися під час відбору змісту навчання – навчального матеріалу, його організації і в самому навчальному процесі.

Для кращого засвоєння студентами матеріал повинен бути організований ситуативно-тематично, що також перегукується з рідною мовою. Спілкування відбувається в рамках набору тем з певних ситуацій. У самому навчальному процесі облік рідної мови простежується під час формування вимовних, графічних, орфографічних, лексичних та граматичних навичок.

Облік рідної мови під час навчання лексики грає виключно велику роль в оволодінні значенням, словотвором, багатозначністю слів (пряме і переносне значення), поєднанням слів та ін. Під час навчання граматики також враховується рідна мова. Облік рідної мови виявляється і у формуванні вмінь. Під час використання та читання слід враховувати можливість студентів прогнозувати зміст висловлювання, сприйнятого на слух візуально. А під час навчання експресивному мовленню (діалогічному, монологічному) важливо спиратися на вже сформовані вміння на рідній мові.

Три специфічних принципи навчання іноземним мовам відображають суть дисципліни «Іноземна мова» і відрізняють її від інших.